HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מסורת הש"ס

מזונות שכיחי ומעשה ידיה שכיח ומותר לא שכיח. מעה כסף קיין ומעשה ידיה קיין כדתנן (לקמן דף סד:) מה היא עושה משקל חמש סלעים: **והא עלה קפני.** במתני': **ומה היא עושה לו.** ומדפריש בתר מעשה ידיה ומה היא עושה לו מכלל דרישא במעשה ידיה איירי ולא במותר: **שמי.** קשה לטוותו יותר מן הערב: **הכי קאמר.** [לעולם במותר איירי ברישא והכי קאמר] סיפא ומה היא עושה לו עיקר דנדע מותר מאי ניהו: **משקל חמש סלעים.** סלע של יהודה כפליים במשקל סלע של גליל: **מי אמר שמואל הכי.** והאמר שמואל לעילו) במותר לאחר מיתה פליגי ועלה א"ר יוחנן הסנדלר חולין ואע"פ דהשתא דידיה הוא אלמא טעמא דר' יוחנן משום דבר שלא בא לעולם הוא שעדיין לא מתה ואין לו רשות במותר הואיל ואינו מעלה לה מעה כסף והא אמר שמואל הלכה: **והתנן קונם שאני עושה לפיך.** מה שאני עושה יהיה קונם לפיך יהי עליך כהקדש מליהנות לו: **אינו צריך להפר.** נדר זה שאין בה כח להקדישו לפי שהוא שלו: **שמא תעדיף עליו.** יותר ממה שפסקו לה חכמים משקל חמש סלעים דמותר זה אינו שלו ויכולה להקדישו: **ר' יוחנן בן נורי אומר.** אף עיקר מעשה ידיה צריך הפרה: **שמא יגרשנה.** ויהא הנדר חל שמשגרשה אינה משועבדת לו למעשה ידיה: **והא אסורה לחזור לו.** לפי שנאסר מעשה ידיה עליו ואי אפשר לו ליזהר שלא תטמון ולא תאפה וכל שאר מלאכות השנויות במשנתנו [ע"ב] שהאשה עושה לבעלה: **ואמר שמואל הלכה כו'.** אלמא אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם שעדיין לא גירשה: **כי אמר שמואל הלכה כר' יוחנן בן נורי להעדפה.** קאמר. כלומר הלכה דיפר ולאו מטעמיה דאילו לר' יוחנן עיקר מעשה ידיה צריך הפרה ולשמואל משום העדפה שמא תעדיף על הראוי הוא דאמר יפר. והשתא נמי הוה מצי לאקשויי סוף סוף לא בא לעולם דהא לא נעשה אלא אקשי ליה קושיא אחריתא: **אין הלכה כב"ק.** דאמר אין צריך להפר אלא יפר: **אלא אמר רב יוסף.** לעולם הלכה ומטעמיה קאמר ומשום שמא יגרשנה: **ושאני קונמות.** הקדש שאינו הקדש לכל אלא על אדם אחד בלשון קונם: **מפוך.** שהוא תופס במקום שאין סתם הקדש תופס שאדם אוסר פירות חבירו עליו ואומר קונם פירות פלוני עלי ובסתם הקדש אין אדם מקדיש דבר שאינו שלו הלכך אדם אוסר עליו נמי דבר שלא בא לעולם אבל מתני' במקדיש הקדש גמור איירי ואינו ממהר לתפוס כקונם: **אמר ליה חביו.** ומה ראיה פירות חבירו עליו לכאן שהן פירות חבירו על חבירו דעכשיו היא משועבדת לו למעשה ידיה ואינה ראויה להתפיסו בקונם ולכשיגרשנה קאמר דחייל ועוד שעדיין לא נעשית המלאכה עד לאחר גירושין וחזרה: **כשלמא אדם אוסר פירות חבירו עליו.** בקונם שהרי אדם אוסר פירותיו על חבירו בין בלשון קונם לחבירו לבדו בין שהקדישו סתם הקדש גמור: **יאסר דבר שלא בא לעולם.** בתמיה: **דבר שלא בא לעולם.** לא המלאכה בתה ולא הרשות בתה לידה להתפיס עד שתגרש: **שכן אין אדם כו'.** שממקום שבאת אין אתה יכול ללמוד איסור שהרי אף בקונם אין אוסר פירות חבירו על חבירו לומר קונם פירותיך עליך: **באומרם יקדשו ידי כו'.** שהמלאכה כמי שבאת לעולם ועל הגירושין שלא בתו קא מסיק וחזיל ומתניתין באומר מעשה ידיך הקדש: **ומי אילא מידי כו'.** כלומר תירצת לא בא לעולם דמלאכה לא בא לעולם דגירושין לא תירצת דאילו השתא ליתא לה רשותא לאקדושיה והיכי קדיש לקמיה: **אלמה לא.** בתמיה: **מי לא קדשה.** אם מכרה וחזר ולקחה: **בידו להקדישה.** שהרי עכשיו שלו וכי היכי דאילו אקדשה השתא קדשה כי אמר נמי תיקדוש לקמיה קדשה: **הא לא דמיא.** מסקנא דקושיא היא: **הכא.** גבי מכרתי לך אין לו עכשיו בה לא גוף ולא פירות ואין אדם מקדיש דבר שאינו שלו: **הכא גופה בידה הוא.** והרי יקדשו ידי אמרה: **הא לא דמיא.** מסקנא דאתקפתיה היא:

לא

קונם שאני עושה לפיך. אפילו גרסי' שאיני לא הוי דבר שאין בו ממש דהא תנן בפ' בתרא דנדרים (דף פא:) קונם שלא אתן תבן לפני בקרך אינו יכול להפר:

אינו צריך להפר. במעלה לה מזונות ומעה כסף איירי ולכך אינו צריך להפר שהמותר הכל שלו ואם משום העדפה שעל ידי הדחק גם היא שלו ואין לפרש טעם דאין צריך להפר משום דאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם דאם כן בתנם נקט מה שאני עושה לפיך דלימתי מקדיש ידי עצמו: **רבי עקיבא אומר יפר.** דקסבר דהעדפה שעל ידי הדחק הוי לאשה כדאמרינן בריש מגילת האשה (לקמן סו. ושם) וא"ת והיאך יכול להפר והא אין זה מדבריס שבינו לבינה וי"ל דאשיב בינו לבינה לפי שאינו יכול ליזהר וליקח ממש בגמנוס את הראוי לו ולהניח שאינו ראוי לו א"נ גם חלקה משועבד לו שילקח בהם קרקע והוא יאכל פירות וא"ת אם כן אין יכולה להדירו כיון דמשועבדת ליה דאלמוה רבנן לשעבודיה דבעל כדאמר בסמוך וי"ל דדוקא בעיקר מעשה ידיה הוא דאלמוה שהם לבעל לגמרי אבל הכא דלאו דידיה נינהו אלא לפירות בעלמא לא אלמוה:

שמא יגרשנה בו'. ואם תאמר ולרב דאמר יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונת ואיני עושה למה לי למנקט שמא יגרשנה ליימא שמא תאמר איני ניזונת ואיני עושה וי"ל דהא לא שכיח שתהא אומרת כן: **כי אמר שמואל הלכה כרבי יוחנן בן נורי להעדפה.** פירוש הקונטרס מגומגם כמו שפירש בעצמו וגראה לר"ת דהכי פירושו להעדפה דסבר לה שמואל כרבי יוחנן בן נורי בהא דהעדפה לבעל ובתר הכי גרים וימא הלכה כתנא קמא אי נמי אין הלכה כרבי עקיבא וכן פירש ר"ח:

בשלמא אדם אוסר פירות חבירו עליו שכן אוסר פירותיו על חבירו. פירוש דהתם אוסר משום דאחד מהן ברשותו יאסור דבר שלא בא לעולם על חבירו שאין לא זה ולא זה ברשותו שכן אין אדם אוסר פירות חבירו על חבירו לפי שסייהן אינם ברשותו:

לכשאקחנה ממך כו'. ואע"ג דהתם קאמר לכשאקחנה והכא לא קאמרה לכשאתגרש אין נראה לו לחלק:

הכא אין בידה לגרש עצמה. תימה דהא בידה לומר איני ניזונת ואיני עושה ויש לומר דרולה לייסד גם אליבא דריש לקיש: שדה

נא א ב מיי' פי"ב מהל' גרושין הל' י' סמג לאוין רמב טוש"ע י"ד סי' רלד סעי' עא וטוש"ע אה"ע סי' פא סעי' ב:
נב ג מיי' פי"ו מהל' ערכין הל' כט:
נג ד מיי' שם הל' כז:
נד ה מיי' שם הל' כט:

מוסף רש"י

קונם שאני עושה לפיך. אשה שאמרה לבעלה מה שאני עושה מלאכה יהא אסור לפיך בקונם (יבמות צג.) מעשי ידי יהיו לפיך כהקדש (קדושין סג.). **אינו צריך להפר.** אין בעלה צריך להפר שאין נדרה חל שהרי משועבדת לו (שם) דכיון דקא משעבדא ליה למעשה ידיה לא מציא נדרה (יבמות צג.) **דלא** אמרה כלום דלאו כל כמינה לאפקועי לבעל מה דזכי ליה רחמנא (נדרים פה.) ואפילו לשמא תעדיף ומי לא מיישינן, דאי מעדפא ומי לבעל הוא (לקמן סו.). **שמא תעדיף עליו יתר** מן הראוי. שמא תעדיף על מעשה ידיה יותר מן הראוי לו ויותר ממה שהיא מייחדת לעשות לו ובכתובות (לקמן סד:) אמרינן מה היא עושה לו משקל ה' סלעים שתי ביהודה שהן עשר סלעים בגליל, ולכי אתיא העדפה קדשה אע"ג דלא בתה לעולם בשעת הנדר (קדושין סג.) וטפי לא משעבדא ליה והתעדפה חייל נדר ואע"ג דעדיין לא נעשית המלאכה (יבמות צג.) והעדפה דידה הוא וחייל עלה קונם (לקמן סו.). **שמא יגרשנה ותהא אסורה לחזור.** דאותה מלאכה שעשה אחר הגירושין, כשתבא ברשותו אסור באותה מלאכה וכל מעשה ידיה מגירושין ואילך וקסבר אדם אוסר דבר שלא בא לעולם כגון מעשה ידיה שעתידה לעשות, דלכשתבא לעולם אחר גירושין, אע"פ שלא בא לרשותו בעת שבא לעולם הרא מגורשת היא, לכשבאה ברשותו שתבשל לו שיהא אסור, וי"ע סבר בהא מודינא לך דאדם אוסר דבר שלא בא לעולם היכי דהוי ברשותו לאלתר כשבא לעולם, כגון העדפה, אבל אין אדם אוסר דשלא"ל אע"פ שבא לעולם ואינו ברשותו אלא לאחר זמן, דלכשיבואו לרשותו יחול עליהן איסור (נדרים מה.). **שכן אין אדם אוסר פירות חבירו על חבירו.** דאי אמר לחבירו קונם פירות של פלוני עליך לא הוי כלום (שם מז.).